

Riktlinje alkohol, droger och spel om pengar

Omfattning

Riktlinjen omfattar alkohol, droger och spel om pengar. Sedan januari 2018 omnämns spel om pengar i socialtjänstlagen och hälso- och sjukvårdslagen. Denna riktlinje tillsammans med tillhörande rutiner gäller samtliga medarbetare.

Syfte

Syftet med riktlinjen är att klargöra förhållningssätt, regler och respektive ansvarsområden gällande alkohol, droger och spel om pengar på arbetstid samt i anslutning till arbetstid. Region Norrbotten bedriver ett systematiskt och hälsofrämjande arbetsmiljöarbete där trygghet, patientsäkerhet och arbetsglädje bidrar till att verksamhetens mål uppnås.

Genom att värna om en god och säker arbetsmiljö kan ohälsa, tillbud och olycksfall förebyggas. För att uppnå god kvalitet i arbetet och värna om säkerheten är det aldrig tillåtet att använda sig av alkohol, droger, eller icke medicinskt användning av narkotikaklassade läkemedel under arbetstid. Användande av alkohol, droger eller spel om pengar får inte ha en arbetspåverkan.

Definitioner

Alkohol: Alkoholdryck som överstiger 2,25 volymprocent vilket motsvarar alkoholhalten i en lättöl.

Droger: Hälssofarliga substanser med starkt vanebildanden egenskaper, t.ex. narkotika. Dopingklassade kemiska substanser ingår i denna definition.

Narkotikaklassade läkemedel: Läkemedel som inte är förskrivna av läkare. Missbruk sker när läkemedlen används i strid mot läkares ordination.

Skadligt bruk av alkohol: Med skadligt bruk avses en alkoholkonsumtion som är skadligt för hälsan, får negativa konsekvenser i sociala sammanhang och som medför eller bidrar till negativa effekter på den fysiska eller psykiska hälsan.

Riskbruk av alkohol: Riskbruk av alkohol är en alkoholkonsumtion som är eller kan bli skadlig för hälsan. Ett långvarigt riskbruk kan med tiden övergå i ett missbruk.

Missbruk: Missbruk definieras som ett överdrivet användande av till exempel alkohol, läkemedel och spel om pengar som innebär risk för fysisk, psykisk eller social skada. All användning av narkotika och dopingklassade kemiska substanser anses som missbruk i juridisk mening.

Beroende: Beroende definieras som ett allvarigare tillstånd av sjukdomskaraktär där individen har utvecklat ett okontrollerat missbruk där alkohol, droger eller spel är nödvändig för individens dagliga funktion.

Spel om pengar: Som spelberoende eller spelmissbrukare räknas personer som spelar om pengar så att det skadar deras ekonomi, hälsa och sociala liv, vilket i sin tur blir arbetspåverkande.

Förebyggande arbete

- Alla medarbetare ska ha kännedom om Region Norrbottens riktlinje gällande alkohol, droger och spel om pengar.
- Vid konsultationer och nyanställningsundersökningar på företagshälsan ingår frågor kring alkohol och droganvändning.

Regler

Regler gällande alkohol

- Det är inte tillåtet att bruka alkohol eller vara alkoholpåverkad under arbetstid.
- Alkoholkonsumtion får aldrig påverka arbetsförmågan.
- Lotterier eller annat spel om alkoholhaltiga drycker får inte anordnas på arbetsplatsen.

Regler gällande droger

- All icke-medicinsk hantering och konsumtion av droger, narkotikaklassade läkemedel och dopingklassade kemiska substanser strider mot svensk lag och är därmed förbjudet.
- Om en anställd medicinerar narkotikaklassade läkemedel ska medarbetaren informera överordnad chef som får besluta om det är lämpligt att behandla patienter eller utföra arbetsuppgifter under den tid som läkemedlet används.

- Brott enligt svensk narkotikalagstiftning som sker på arbetsplatsen eller i anslutning till arbetet ska polisanmälas av arbetsgivaren (langning, innehav och bruk).

Regler för alkohol- och drogtest

Alkohol- och drogtester erbjuds vid följande tillfällen:

- Vid misstanke om alkohol- eller drogpåverkan under arbetstid.
- Vid rehabilitering av alkoholberoende.
- Vid stödjande insatser vid drogberoende.

Regler gällande spel om pengar

- Spel om pengar får inte ske under arbetstid.
- Spel om pengar på privat tid får inte ha en arbetspåverkan.

Ansvar

Chef

- Är ansvarig för att tillämpa och säkerställa att denna riktlinje och tillhörande rutiner är kända i verksamheten.
- Är genom sitt arbetsmiljöansvar skyldig att ingripa vid misstanke om eller bruk av alkohol, droger eller spel om pengar förekommer på arbetstid, eller i nära anslutning till arbetet så att det får en arbetspåverkan.
- Är ansvarig för att erbjuda och driva rehabiliteringen alternativt den process som gäller för misskötsamhet.
- Ska stötta medarbetaren som medverkar i sin rehabilitering, samt medarbetare som deltar i stödjande insatser.

Medarbetare

- Alla medarbetare har ett gemensamt ansvar för en säker och hälsosam arbetsmiljö.
- Medarbetare ska känna till och tillämpa denna riktlinje och tillhörande rutiner.
- Medarbetare ska vid skadlig alkoholkonsumtion medverka i sin rehabilitering.
- Medarbetare som brukar droger ska medverka i stödjande insatser från arbetsgivaren för att bli drogfri.
- Om man som arbetskamrat misstänker att en kollega har skadlig alkoholkonsumtion, använder droger eller spelar om pengar på ett sätt som har arbetspåverkan, bör man prata med berörd person, samt uppmärksamma problemet för chef eller skyddsombud. Att någon vågar fråga hur en person mår och uppmärksammar problemet, kan vara avgörande för att en individ tar itu med sin problematik.

HR

- Ska stödja chef och medarbetare i rehabiliteringsarbetet alternativt stödjande insatser.
- Kan initiera utbildnings- och informationsinsatser för att säkerställa att kunskaper upprätthålls.

Fackliga representanter och skyddsombud

- Ska verka för att riktlinje och rutiner följs och stödja medarbetare att delta i och fullfölja utredning, rehabilitering och stödjande insatser.

Företagshälsan

- Är ett oberoende stöd till medarbetare och chef.
- Utreder alkoholkonsumtion och drogbrukets omfattning och svårighetsgrad.
- Rekommenderar relevant åtgärd.
- Har kunskap om och samarbetar med externa aktörer.

Rehabilitering och stödjande åtgärder

Det generella målet för arbetslivsinriktad rehabilitering är att medarbetaren återfår sin arbetsförmåga och kan återgå till ordinarie arbetsuppgifter. Stödjande åtgärder syftar till att medarbetaren blir fri från sitt bruk eller beroende/missbruk och kan ha kvar sin anställning.

Alkohol

Medarbetare med ett fastställt beroende ska erbjudas rehabilitering. Medarbetaren ska delta fullt ut i sin egen rehabilitering. Om en medarbetare inte deltar i sin rehabilitering hanteras detta enligt den process som gäller för misskötsamhet.

Droger

All användning av droger (langning, innehav och bruk) är förbjuden. Detta hanteras enligt den process som gäller för misskötsamhet. När graden av misskötsamhet är bedömd kan stödjande insatser erbjudas.

Spel om pengar

Medarbetare med konstaterat spelberoende erbjuds stödjande insatser av arbetsgivaren. Spelberoende som har en arbetspåverkan kommer i första hand betraktas som misskötsamhet.

Rehabiliteringsplan

Närmaste chef ansvarar för att en rehabiliterings- och behandlingsplan upprättas vid konstaterat alkoholberoende. Gällande droger och spel om pengar ansvarar närmaste chef för en handlingsplan med stödjande insatser.

Överenskommelsen ska undertecknas av chef och medarbetare. Varje rehabilitering är unik och ska anpassas till förutsättningarna för varje individ.

Sekretess

Tystnadsplikt gäller för samtliga som fått information om medarbetares hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden. Sekretess för sjukvårdspersonal som omfattas av sekretess enligt patientsäkerhetslagen kan brytas genom skriftlig överenskommelse mellan involverade parter gällande förhållanden som rör rehabiliteringen, exempelvis provsvar och utebliven följsamhet i behandlingsöverenskommelsen.

Hänvisningar

Arbetsmiljölagen 3 KAP, 2 §

Arbetsanpassning och Rehabilitering AFS 1994:1